

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

ÎN C H E I E R E

cu privire la inadmisibilitatea recursului declarat de către Olga Moisei și Sergiu Moisei,

în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de către Olga Moisei și Sergiu Moisei împotriva lui Eugeniu Gorceag cu privire la repararea prejudiciului cauzat prin săvârșirea contravenției și compensarea cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din 27 septembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, prin care s-a respins apelul declarat de Olga Moisei, Sergiu Moisei și s-a menținut hotărârea din 06 decembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani

*(Dosarul nr. 2ra-804/23
NR. PIGD 2-18190535-01-2ra-07062023)*

Recursul declarat până la 01 septembrie 2023.

Temeiurile declarării recursului.

Dezacordul recurentului cu decizia instanței de apel, relatarea situației nu constituie un temei de casare a deciziei contestate or, recursul exercitat conform Secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia în fapt.

Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani, jud. N. Patrașcu,
Curtea de Apel Chișinău, jud. L. Pruteanu, I. Cotruță, I. Țurcan,

27 noiembrie 2024

Copia corespunde originalului

Examinând în lipsa părților admisibilitatea recursului declarat de Olga Moisei și Sergiu Moisei

Curtea Supremă de Justiție, în completul compus din:

Stela Procopciuc, *Președinte*,

Ion Malanciuc,

Oxana Parfeni, *judecători*,

constată următoarele:

ÎN FAPT

1. La 17 iulie 2018, Olga Moisei și Sergiu Moisei au depus o cerere de chemare în judecată împotriva lui Eugeniu Gorceag, prin care au solicitat repararea prejudiciului cauzat prin săvârșirea contravenției.

2. În motivarea acțiunii, reclamantii au invocat că în temeiul hotărârii irevocabile a Judecătoriei Căușeni din 07 martie 2017, Eugeniu Gorceag a fost sancționat cu amendă pentru faptul că în perioada anilor 2016-2017 a folosit terenurile aflate în proprietatea lui Sergiu Moisei și Olgăi Moisei, contravenție prevăzută de art. 335 din Codul contravențional.

3. În vederea soluționării litigiului pe cale amiabilă l-au contactat telefonic pe Eugeniu Gorceag, solicitându-i să achite benevol prejudiciul cauzat, însă a refuzat, impunându-le diferite condiții de a da terenurile în arendă. Din motiv că Eugeniu Gorceag nu a reacționat la solicitările telefonice i s-a expediat o cerere prealabilă, prin intermediul poștei terestre, plicul fiindu-i restituit cu mențiunea „plecat”.

4. Reclamantii consideră că sumele solicitate prin acțiune reprezintă a cincea parte a valorii în bani a culturilor de porumb, grâu și floarea soarelui reieșind din suprafața de teren de posesiunea și folosința cărora au fost privați prin acțiunile ilegale ale pârâtului reieșind din media recoltei per hectar -anii 2016-2017.

5. Deoarece, terenurile au fost date anterior în arendă consideră că 20% din recolta obținută ar fi o recompensă echitabilă, ținând cont și de faptul că deși ilicit, dar pârâtul a suportat cheltuieli de plantare și recoltare.

6. Pentru efectuarea calculelor anexate la cerere s-a reieșit din informația privind recolta anuală medie pentru ha furnizată de Direcția Statistică a raionului Căușeni și certificatele de „Consumcoop Tighina” privind prețul unui kg de porumb, grâu și floarea soarelui, culturi ce au fost plantate anterior pe aceste terenuri.

460 lei cu titlu de venit ratat rezultat din privarea ilegală de posesiune a terenurilor cu nr. cadastral xxxxx S-1,4417 ha pe anii 2016-2017 și nr. xxxxx, S-1,4401 ha pe anul 2017; sumei de 330,48 lei cu titlul de impozit; sumei de 10 000 lei prejudiciul moral ce se manifestă prin înjosire, umilință, acutizarea maladiei de diabet zaharat precum și hipertensiune arterială; suma de 20 lei pentru certificatul prețurilor la produsele agricole pentru anii 2016-2017; suma de 11,50 lei pentru scrisoare recomandată; suma de 20 lei pentru informație din Registrul bunurilor imobile; suma de 08,05 lei pentru avizul recomandat Anenii Noi; suma de 90 lei pentru un aviz public în Ziarul de Gardă; suma de 1 000 lei pentru serviciile transport tur-retur Căușeni-Chișinău.

POZIȚIA PRIMEI INSTANȚE

13. Prin hotărârea din 06 decembrie 2021 a Judecătorei Chișinău, sediul Buiucani, s-a admis parțial cererea de chemare în judecată depusă de Olga Moisei și Sergiu Moisei. *S-a încasat de la Eugeniu Gorceag în beneficiul Olgăi Moisei* suma de 871,66 lei cu titlu de venit ratat rezultat din privarea ilegală de posesiune a terenului cu nr. cadastral xxxxx cu suprafața de 1,4417 ha, pentru perioada octombrie 2016-ianuarie 2017, suma de 36,72 lei cu titlu de impozit funciar achitat pentru terenul cu nr. cadastral xxxxx pentru perioada octombrie 2016-ianuarie 2017, suma de 1 421,88 lei sub formă de cheltuieli de judecată suportate de reclamantă pe parcursul examinării cauzei, suma de 200 lei cu titlu de prejudiciu moral. *S-a încasat de la Eugeniu Gorceag în beneficiul lui Sergiu Moisei* suma de 2 247,33 lei cu titlu de venit ratat rezultat din privarea ilegală de posesiune a terenului cu nr. cadastral xxxxx cu suprafața de 1,4420 ha și terenului cu nr. cadastral xxxx cu suprafața de 1,4419 pentru perioada octombrie 2016-ianuarie 2017, suma de 73,44 lei cu titlu de impozit funciar achitat pentru terenul cu nr. cadastral xxxx pentru perioada octombrie 2016-ianuarie 2017. S-a încasat de la Eugeniu Gorceag în beneficiul statului suma de 250 lei cu titlu de taxă de stat, de achitarea ceia au fost scutiți reclamantii Olga Moisei și Sergiu Moisei. În rest, cererea de chemare în judecată înaintată de Olga Moisei și Sergiu Moisei către Eugeniu Gorceag cu privire la repararea prejudiciului cauzat prin săvârșirea contravenției s-a respins ca fiind neîntemeiată.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE APEL

14. La 13 decembrie 2021, Olga Moisei și Sergiu Moisei au declarat apel împotriva hotărârii din 06 decembrie 2021 a Judecătorei Chișinău, sediul Buiucani, solicitând admiterea acestuia, casarea hotărârii primei instanțe cu emiterea unei decizii, prin care acțiunea să fie admisă integral.

POZIȚIA INSTANȚEI DE APEL

15. Prin decizia din 27 septembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, s-a respins apelul declarat de Olga Moisei, Sergiu Moisei și s-a menținut hotărârea din 06 decembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani.

16. Pentru a decide astfel, instanța de apel, analizând lucrările dosarului în raport cu starea reală de fapt constatată, a conchis că prima instanță corect a elucidat și constatat circumstanțele cauzei, a verificat și apreciat obiectiv probele prezentate la materialele cauzei, stabilind corect circumstanțele de fapt și aplicând corect legislația pertinentă ce guvernează raportul litigios.

17. Instanța de apel a reținut că prin hotărârea irevocabilă din 07 martie 2017 a Judecătoriei Căușeni, sediul Central Eugeniu Gorceag a fost recunoscut vinovat de comiterea contravenției prevăzute de art. 335 din Codul contravențional, fiind supus sancțiunii contravenționale sub formă de amendă în mărime de 30 u.c, ceea ce constituie 600 lei pentru faptul că acesta „în perioada lunilor octombrie 2016-ianuarie 2017 a prelucrat samovolnic cotele de teren agricol ce aparțin Olgăi Moisei și lui Serghei Moisei, a exercitat în mod arbitrar un drept efectiv sau presupus prin încălcarea ordinii stabilite de legislație ”.

18. La caz, Olga Moisei și Sergiu Moisei au făcut dovada comiterii de către Eugeniu Gorceag a unei fapte ilicite, fapt ce rezultă din hotărârea irevocabilă a Judecătoriei Căușeni, sediul Central din 07 martie 2017.

19. Însă, Olga Moisei și Sergiu Moisei au prezentat instanței informație de la Direcția pentru statistică a raionului Căușeni privind datele disponibile pentru roada medie a unor culturi agricole, recoltate în anii 2013-2017 pe teritoriul raionului Căușeni, precum și prețurile la produse. La materialele cauzei nu se regăsesc probe privind cheltuielile suportate de Eugeniu Gorceag pentru prelucrarea terenurilor litigioase, caz în care nu poate fi stabilit cu exactitate întinderea prejudiciului, fapt care face destul de dificilă aprecierea existenței respectivului prejudiciu, cuantificarea acestuia.

20. Pentru a fi reparabil, prejudiciul trebuie să prezinte un grad suficient de certitudine, la caz cuantumul prejudiciului nu poate fi evaluat deoarece la materialele cauzei nu există probe suficiente în acest scop. Evaluarea despăgubirilor plătite în calitate de venit ratat se va efectua în funcție de mai multe criterii. Instanța de apel a reținut că creditorul trebuie să dovedească posibilitatea obiectivă, reală și nu închipuită a obținerii unor venituri, luând în considerare conjunctura dintre cerere și ofertă pe piața de mărfuri și servicii, concurența, existența resurselor materiale și a forței de muncă necesare realizării activității sale productive, comerciale. Însă, lipsa vreuneia dintre condițiile enumerate ar avea ca rezultat o simplă coincidență în timp a

pierderilor cu micșorarea volumului realizărilor de către creditor, dar nu ratarea unui venit prin vina debitorului. Sarcina probațiunii existenței, precum și a mărimii venitului ratat, revine creditorului, care trebuie să demonstreze că ar fi putut și ar fi trebuit să obțină anumite venituri.

21. Apreciind circumstanțele speței prin prisma art. 610 din Codul civil (art. 936 din Codul civil, valabil din 01 martie 2019), instanța de apel a constatat netemeinicia concluziei instanței de fond potrivit căreia Olga Moisei și Sergiu Moisei sunt în drept de a solicita repararea venitului ratat, or suma pretinsă de apelanți, 20 % din recolta ce ar putea fi obținută de pe aceste terenuri, reprezintă prețul mediu al unor produse similare, dar nicidecum suma venitului ratat pentru imposibilitatea prelucrării timp de 4 luni a terenurilor litigioase, or venitul ratat nu poate fi calculat ca fiind ceva iluzoriu.

22. Instanța de apel a apreciat ca fiind neîntemeiată hotărârea instanței de fond și în partea admiterii integrale a pretenției de încasare a impozitului funciar pentru întreaga perioadă pretinsă de Olga Moisei și Sergiu Moisei pentru anii 2016-2017, în condițiile în care potrivit hotărârii judecătorești irevocabile sus indicate invocată ca având putere de lucru judecat apelanții au fost lipsiți de terenurile litigioase cu nr. cadastrale xxxxx, xxxxx, xxxxx, doar în perioada octombrie 2016-ianuarie 2017 (4 luni de zile). Totuși, deși cererea de chemare în judecată înaintată de Olga Moisei și Sergiu Moisei a fost admisă parțial, în propriul apel este inadmisibilă agravarea situației, motiv pentru care instanța de apel a concluzionat privind menținerea hotărârii primei instanțe în partea contestată.

23. Instanța de apel a menținut hotărârea instanței de fond și cu referire la prejudiciul moral, în condițiile în care în cauză au fost identificate elementele contravenției în partea încasării parțiale a sumelor pretinse de apelanți cu titlu de prejudiciu moral, or Eugeniu Gorceag este debitorul răspunderii delictuale în prezenta cauză, reclamantii apelanți fiind îndreptățiți legal (art. 335 din Codul contravențional) de a cere despăgubire în cazul din speță. Astfel, instanța de fond corect a admis parțial solicitarea reclamantilor de reparare a prejudiciului moral, în condițiile în care din materialele cauzei rezultă încălcarea dreptului reclamantilor prin contravenție, caz în care se constată existența prejudiciului cauzat, ori potrivit prevederilor art. 14 alin. (1) din Codul civil, persoana lezată într-un drept al ei poate cere repararea integrală a prejudiciului cauzat astfel.

24. Subsecvent, instanța de apel a menținut hotărârea primei instanțe și în partea încasării cheltuielilor de judecată.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE RECURS

25. La 24 mai 2023, Olga Moisei și Sergiu Moisei, au declarat recurs, solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei din 27 septembrie a Curții de Apel Chișinău, cu adoptarea unei noi decizii de admitere integrală a acțiunii. Totodată, în temeiul art. 116 din Codul de procedură civilă a solicitat repunere în termenul de declarare a recursului, deoarece cu decizia instanței de apel din 27 septembrie 2022 a făcut cunoștință la 29 martie 2023.

SOLICITAREA RECURENTULUI

26. În susținerea recursului recurenții au reiterat argumentele expuse în acțiune și în cererea de apel. Au mai indicat că instanța fond, cât și instanța de apel nu au luat în considerare faptul că drumurile de acces sunt arate și terenurile agricole se măsoară în an agricol și conform legii în vigoare nu se dau în arendă mai puțin de un an.

27. Recurenții consideră că concluziile instanțelor ierarhic inferioare sunt eronate, ori nu s-a analizat suficient circumstanțele de fapt și de drept a cauzei și înscrisurile prezentate, fiind adoptată o soluție ilegală.

TERMENUL DE DECLARARE A RECURSULUI

28. Art. 434 al Codului de procedură civilă prevede următoarele:

„Recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel. Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.”

29. Cu referire la termenul de depunere a recursului, instanța de recurs menționează că, Curtea de Apel Chișinău a pronunțat dispozitivul deciziei în ședință publică la 27 septembrie 2022. Decizia motivată a Curții de Apel Chișinău din 27 septembrie 2022, a fost recepționată de Olga Moisei la 14 aprilie 2023, fapt confirmat prin mențiunea de pe cerere (f.d. 50, vol. II). Date despre expedierea deciziei motivate a instanței de apel în adresa lui Sergiu Moisei la materialele cauzei nu sunt. Astfel, recursul declarat de către Olga Moisei și Sergiu Moisei, la 24 mai 2023, se consideră depus în termenul stabilit de lege. Respectiv, nu este temei de a soluționa cererea de repunere în termen de declarare a recursului.

30. La 08 iunie 2023, Curtea Supremă de Justiție, prin intermediul oficiului poștal, a expedit în adresa intimatului Eugeniu Gorceag, recursul declarat de Olga Moisei și Sergiu Moisei, împotriva deciziei din 27

septembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, creând astfel participanților la proces condiții egale de a cunoaște modul de derulare a procedurii în recurs, cât și le-a acordat, întru asigurarea respectării principiilor contradictorialității și disponibilității în drepturi, posibilitatea de depunere a referinței, fapt ce se confirmă prin scrisoarea de însoțire anexată la materialele dosarului. (f.d. 78, vol. II)

LEGISLAȚIA RELEVANTĂ

31. Conform art. XI alin. (1) și (3) din Legea pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție) nr. 246 din 31 iulie 2023, prezenta lege intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, cu excepția art. IV, V pct.1–9 și 11–16 și art. VII, care vor intra în vigoare la 01 septembrie 2023. Recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi vor fi examinate în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului. Din sensul normei de drept enunțate, urmează că legiuitorul a optat pentru principiul aplicării imediate a noilor reglementări procedurale, cu excepția temeiurilor în baza cărora se vor examina recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi. Respectiv, recursul declarat de către Olga Moisei și Sergiu Moisei, a fost depus până la data intrării în vigoare a Legii pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție) nr. 246 din 31 iulie 2023, și va fi examinat în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului

32. Art. 433 alin. (1), lit. a) din Codul de procedură civilă (în vigoare până la 01 septembrie 2023) relevă că:

„Cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4).”

33. Art. 432 alin. (2), (3), (4) din Codul de procedură civilă (în vigoare până la 01 septembrie 2023) reglementează că:

„Se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească:

- a) nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată;
- b) a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată;
- c) a interpretat în mod eronat legea;
- d) a aplicat în mod eronat analogia legii sau analogia dreptului.

(3) Se consideră că normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care:

a) pricina a fost judecată de un judecător care nu avea dreptul să participe la judecarea ei;

b) pricina a fost judecată în absența unui participant la proces căruia nu i s-a comunicat locul, data și ora ședinței de judecată;

c) în judecarea pricinii au fost încălcate regulile privind limba de desfășurare a procesului;

d) instanța a soluționat problema drepturilor unor persoane care nu au fost implicate în proces;

e) în dosar lipsește procesul-verbal al ședinței de judecată;

f) hotărîrea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

(4) Săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a pricinii sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.”

34. În conformitate cu art. 440 alin. (1) și (2) din Codul de procedură civilă, în cazul în care se constată existența unuia dintre temeiurile prevăzute la art. 433, completul din 3 judecători, printr-o încheiere irevocabilă adoptată în lipsa părților, declară recursul inadmisibil. Încheierea privind inadmisibilitatea recursului, care conține sumar faptele cauzei, motivele și temeiul inadmisibilității, se publică pe pagina web oficială a Curții Supreme de Justiție și se expediază părților

MOTIVAREA INSTANȚEI

35. Temeiurile de declarare a recursului sunt prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

36. În conformitate cu art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, în vigoare la data depunerii recursului, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4).

37. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că, examinarea admisibilității recursului presupune verificarea conformității temeiurilor invocate în cererea de recurs cu temeiurile prevăzute în art. 432 din Codul de procedură civilă, în vigoare la data depunerii recursului.

38. La caz, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție constată că argumentele invocate în cererea de recurs nu se încadrează în limitele stabilite de norma indicată, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei contestate or, motivele recursului sunt similare celor invocate în cadrul judecării cauzei, asupra căror instanța de apel s-a pronunțat. Dezacordul recurentului cu decizia instanței de apel, relatarea situației nu constituie un temei de casare a deciziei contestate or, recursul exercitat conform Secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia în fapt.

39. Totodată, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că, potrivit regulilor din Secțiunea a II-a din Capitolul XXXVIII Codul de procedură civilă, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanțele de fond și de apel. Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul dintre probe, suficiența probelor și concluziile făcute în urma probațiunii sunt în afara controlului instanței de recurs.

40. Prin prisma art. 432 alin. (4) din Codul de procedură civilă, instanța de recurs poate interveni în materia probațiunii doar sub aspect procedural și anume dacă se invocă că instanța de apel a apreciat în mod arbitrar probele, încălcând în mod flagrant regulile de apreciere a probelor stabilite în art. 130 din Codul de procedură civilă.

41. Din recursul declarat nu rezultă că instanța a apreciat arbitrar probele.

42. În acest sens, Curtea Europeană a Drepturilor Omului în jurisprudența sa constantă statuează că, dreptul de acces la instanțe nu este absolut. Există limitări implicit admise (cauza Golder împotriva Regatului Unit, p.38; Stanev împotriva Bulgariei (MC), p. 230). Acesta este în special cazul condițiilor de admisibilitate a unui recurs, întrucât prin însăși natura sa necesită o reglementare din partea statului, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere (cauza Luordo împotriva Italiei, p. 85). Condițiile de admisibilitate ale unui recurs pot fi mai stricte decât pentru un apel (cauza Levages Prestations Services împotriva Franței, p. 45).

43. La fel, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, procedurile cu privire la admisibilitatea căii de atac și procedurile care implică doar chestiuni de drept, și nu chestiuni de fapt pot fi conforme cu cerințele articolului 6 § 1 (cauza Helmers c. Suediei 9 octombrie 1991, § 31, Seria A, nr. 212-A).

44. Din considerentele redate, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia că, recursul declarat de către Olga Moisei și Sergiu Moisei, nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă, în vigoare la data depunerii recursului și drept urmare, este inadmisibil.

45. Din aceste motive, în conformitate cu art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, în vigoare la data depunerii recursului, art. 440 alin. (1), (2) din Codul de procedură civilă

COMPLETUL, CU UNANIMITATE DE VOTURI,

Declară inadmisibil recursul depus de către Olga Moisei și Sergiu Moisei, împotriva deciziei din 27 septembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău.

Decizie este irevocabilă.

Președinte

Stela Procopciuc

Judecători

Ion Malanciuc

Oxana Parfeni